

Blinkarps sanatorium

där Olof var vaktmästare

I början av 1900-talet härjade lungsoten i vårt land. Då bildades Svenska nationalföreningen mot tuberkulos. Medel insamlades och Landstinget i Malmöhus län förvaltade dem. Man planerade att bygga ett sanatorium i form av en lantkoloni. Ett markområde i Blinkarp, 2 km väster om Röstånga uppe på Söderåsen inköptes. En huvudbyggnad uppfördes, inredd med källare och två övervåningar för patienter och personal. För lantbruket uppfördes särskilda ekonomibyggnader. Området som helhet omfattade 23,5 ha åker och trädgård, 56,5 ha skog och annan mark. Som ägare stod Landstinget. Kolonin kunde ta emot 32 patienter, hälften av vardera könet.

Under 1923 nämns Blinkarp ännu som sanatorium, men samma år lades denna verksamhet ner. Nu omvandlades anläggningen i stället till Blinkarps arbetshem för män, med plats för 37 personer. Liksom under sanatorietiden fick de intagna delta i jordbruksdriften. Efter en tjuugoårsperiod avvecklades verksamheten i denna form 1944. (Kalendern Skånes Landsbygd)

Denna berättelse handlar om min fars bror Olof Nilsson som under ett år arbetade på Blinkarps sanatorium. Han fick anställning som vaktmästare den 1 november 1918. 10 dagar senare var första världskriget slut. Olof som kom ifrån Lyby strax söder om Hörby var född 1895 och hade tidigare varit stamanställd korporal vid Ystads dragoner men blivit friställd. Han hade nyligen slutat på Flyinge hingstdepå

En sköterska tittar ut genom dubbeldörren medan en man i vit mössa lutar sig lite nonchalant mot husväggen. Pilen i högra övre hörnet markerar nog var Olof hade sitt rum.

där han var stallbetjänt. Vad som förde honom till Röstånga är obekant. Bland Olofs efterlämnade fotografier fann jag en hel del väldigt fina bilder från Blinkarp. Om man tittar närmre på bilderna så måste dessa vara tagna av en mycket skicklig fotograf, professionell eller avancerad amatör. De flesta gruppbilderna är så välarrangerade och fina rent tekniskt att jag drar den slutsatsen om fotografen, som antingen var patient eller anställd.

Olof i vit mössa. Gruppbild på en del av personalen. Man kan se att det blåser lite i björken bakom, då exponeringstiden var ganska lång. Kameran stod säkert på stativ.

De flesta personerna är okända men några bilder har anteckningar med namn. På ovanstående bild kan man se hur Olof sitter som en tupp i hönsgården medan de två sköterskorna närmast Olof försöker markera närhet. Asta Johansson ih håller en hand på Olofs axel och har nog försökt hålla andra armen om hans andra axel då kollegan lägger sin slanka hand på Astars samtidigt som hon ger Asta en arg blick. Damen längst bak till höger heter E. Lorentzon. Alla noteringar på bilderna anger bara efternamnet och förnamnet som initialer, bortsett från Asta Johansson som troligen var lite mer än kollega? Olof tittar lite generat bort. I bakgrunden kan man se en stor rumslönn.

Bland de många gruppbilderna som finns ser det ut som om man hade en god tillvaro och

Ytterligare en fin gruppbild där man lagt en lång slana i en trädklyka för att få en elegant teatralisk gruppering där alla syns, men på ett originellt sätt. Det är möjligt att denna bild visar såväl personal (i vita kläder) som patienter. Kanske att sköterskan i vit mössa fått låna en promenadkäpp för att hålla balansen. Hon når inte ner till marken. Men inne i skuggan har en djävur herre klättrat upp på en hög gren och sitter obesvärad. Kanske en sotare?

om det fanns 32 platser för patienterna så var personalstyrkan ganska stor med dagens mått mätt.

Man satt i gräset och man hade utflykter med häst och vagn till bland annat Skärälid.

När det gäller personalen så kan man anta att de flesta kom från trakterna kring Röstånga och kanske det finns någon läsare som känner igen ett ansikte?

Dagarna i Blinkarp går och under fredstid. Olof, vars uppgifter varit att sköta värme-systemet, hämta post och sköta trädgården samt lite diverseuppgifter tröttnade nog på det lättsamma livet och ville tillbaka till en syssla med hästar som varit hans drivkraft. Den 30 augusti 1919 lämnade han sin tjänst och fick ett gott betyg av husmodern Bertha Nilsson.

Olofs nya arbete låg inte så långt bort. Han

anställdes som kuskdräng på Havgård som ligger strax söder om Klippan. Han fick mycket goda vitsord för sin utmärkta förmåga att köra in unghästar av Daniel M Sonesson. I september 1920 slutade Olof sin tjänst även på Havgård och återvände till Ystad och hästlivet med dragonerna.

Olof avled 1970.

Söndagsutflykt med kaffe till Skäralid. Herrarna har halmhattar eller skärmmössor, ingen är barhuvad av männen. Olof står i mitten med sin fiol och ackompanjeras av en dragospelare. Damerna i vita förkläden är troligen sköterskor. Något som slår mig är att på alla bilderna kommenderas de avbildade att sitta ner i gräset utan filter eller annat. Antingen var man inte orolig för gräsfläckar eller så var fotografen en stor auktoritet som man lydde, kanske en läkare?

Carl-Gunnar Ryberg
